

Atle Sommerfeldt:

Preken ved økumenisk gudstjeneste for Vennskapsforeningen Fredrikstad-Guatemala

Fredrikstad domkirke 29.september 2015

18.søndag i treenighetstiden: 1Kong 8,41-43 / Rom 15,25-33 / Matt 8,5-13

Hva er det egentlig offiseren tror på? Jesus sier til dem som hørte samtalen at en tro som offiseren har, har han ikke engang funnet i Guds utvalgte folk. Offiserenes tro blir av Jesus gjort forbilledlig for tilhørerne. I dag er det vi som er tilhørere til dialogen og stiller spørsmålet: Hva er det egentlig ved offiserens tro som er så forbilledlig?

I det offentlige rom i Norge i dag knyttes tro til livssyn. Et livssyn består i følge Stålsettutvalget, som utredet en helhetlig tros - og livssynspolitikk, "av det et menneske mener om de "de største" spørsmålene i livet... og oppfatninger om menneskets plass i tilværelsen og en holdning til sentrale etiske spørsmål" (side 85). På dette grunnlaget slutter så mennesker seg sammen med dem som deler samme livssyn og danner et trossamfunn.

Er det denne typen tro offiseren gir uttrykk for og som Jesus løfter frem som forbilledlig? Er tro tilslutning til et system av meninger og etiske holdninger slik tidsånden i dagens Norge formulerer det?

Offiseren i Kapernaum var leiesoldat hos kong Herodes Antipas. Han var stasjonert i Kapernaum som var en grensepost mot nord. Herodes brukte leiesoldater utenfra fordi han ikke stolte på lokalbefolkningens lojalitet. Han rekrutterte derfor sine soldater og offiserer fra alminnelige folk i nabolandene og fikk slik soldater som stod i skyld til Herodes for all sin velstand og fremgang. Derfor var de lojale mot ham. Sannsynligvis var offiseren i Kapernaum rekruttert fra landsbyene i dagens Libanon eller Syria.

Hans rolle var lite populær i en befolkning som selv levde i fattigdom. De så hvordan kongemakten brukte landets ressurser til luksus og overflod og meningsløs krigføring. Dessuten samarbeidet Herodes med den romerske okkupasjonsmakten - offiserenes tittel «centurion» viser nærheten til den romerske hærens oppbygging. Han kommanderte en enhet med hundre mann. Herodes var kongen som ga Johannes sitt hode på et fat til sin brordatter Salome, som han ble stefaren til. Han spilte også en sentral rolle i rettsaken mot Jesus. Denne kongen er det offiseren er lojal mot og gjør tjeneste for.

Det ligger ikke mye i offiserens liv som tyder på et fellesskap med Jesus i etiske holdninger.

Offiseren er en fremmed i Israel. Vi vet ikke hvilket trossamfunn han tilhørte. Men vi vet at han ikke tilhørte israelernes trossamfunn. Han var heller ikke velkommen til å bli en del av dette trossamfunnet siden han ikke var jøde. Israelernes trossamfunn var etnisk bestemt til dem som tilhørte Abraham,

Isak og Jakobs barn. Offiseren i Kapernaum tilhørte ikke denne etniske gruppen. Det ligger heller ikke noe i offiserens livssyn som tyder på et trosfellesskap med Jesus.

Vi må nok lete andre steder enn i vår tids tale om trossamfunn for å få tak i hva i offiserens tro som gjør at den er forbilledlig fremfor troen hos folket som Jesus tilhørte, og som også datidens verden kunne sies å tilhøre et tros - og livssynssamfunn.

Nøkkelen ligger i at grunnbetydning av det greske ordet *pistis* er «tillit». Tro er ikke først og fremst tilslutning til et meningsfellesskap eller oppfyllelse av etisk korrekt adferd. Det er å vise *tillit* til en annen person.

Offiseren er drevet av fortvilelse. En av hans betrodde slaver ligger lam hjemme og har store smerter. Hans fortvilelse kan være knyttet til å miste slavens arbeidskraft, men mer sannsynlig er det at han er ser at slaven har det vondt og lider. Han ydmyket seg jo for hele befolkningen ved å offentlig tilkjenne sin manglende makt. Og en slave var det ikke vanskelig å erstatte. Det er **fortvilelsen** som gjør at offiseren kommer til Jesus og uttrykker tillit til at Jesus har makt til å frigjøre slaven fra hans sykdomslenker.

Offiseren aksepterer at han er fremmed og utenfor og at Jesus derfor i henhold til sitt trossamfunns regler ikke bør være med offiseren hjem. Men hans tillit til Jesu makt er så sterk at han forsikrer Jesus om at han kan helbrede slaven uten å komme inn i huset.

Det er denne grensesprengende tilliten som forbauser Jesus og som gjør at han fremhever offiserens tro som forbilledlig.

Den fremmede offiseren viser tillit til makten til en Gud som ble forutsatt å virke eksklusivt for Guds folk. Når Jesus aksepterer offiserens tillitserklæring til Jesu makt, viser Jesus at Gud ikke lar seg begrense til ett folk og ett land.

Gud setter ikke opp gjerder mellom seg og mennesker.

Gud er tilgjengelig når fortvilelse og nød roper etter barmhjertighet og kraft til å stå i mot det som truer og ødelegger mennesker.

Guds rike er ikke gjerdet inne, men er en kilde til trøst og liv for den som nølende eller med stor tillit nærmer seg den for å drikke.

Når vi i dag feirer 30-årsjubileum for vennskapet mellom Fredrikstad og San Martin og Pazun i Guatamala, er dette forankret i den samme forståelsen av Gud og av Guds menneskehet.

Vi er én menneskehet! Gud er hele menneskehetens Gud! Derfor lar vi oss involvere i hverandre liv over store hav og landegrenser og kulturforskjeller og ulike kirkesamfunn og religioner. Gud er større enn våre båser!

I disse dager flytter det fremmede mennesker inn på Victoria hotell i domkirkens nabolag. Det er mennesker på flukt som søker beskyttelse fra nød og død. Vårt nabolag og vårt land er nå en havn for

mennesker som flykter fra nød og død. Den syriske offiseren i Kapernaum var fortvilet over sin slaves lidelse. Han hadde ikke makt til å endre slaves levekår og kom derfor til Jesus med bønn om hjelp. Den syriske offiseren viste at menneskelig nød trenger medfølelsens handlekraft uavhengig av grenser.

Vi kan lett henge oss opp i selve **helbredelsesunderet** og tenke at det er i helbredelsen offiserens tillit blir bekreftet i Jesus maktdemonstrasjon. Forventningsfallet kan da bli dypt når vi i vår fortvilelse over egen eller andres nød søker Guds makt til helbredelse og friskmelding og helbredelsen ikke skjer.

Men dette kan ikke være fortellingens hovedpoeng. Da Jesus vandret rundt i Det hellige land og når urmenigheten fortalte hverandre fortellingene om det som da skjedde, opplevde det store flertallet av tilhørere og deltagere ikke mirakuløs helbredelse. Var tilliten til Gud i Jesus avhengig av mirakuløse helbredelser ville ikke kirken ha overlevd.

Grunnfortellingen om Jesus avviser også at dette kan være tillitens grunnlag. Jesus gikk ikke inn i rollen som folkets frigjøringsleder som skulle befri folket fra okkupasjonen og quislingenes undertrykkelse. "Mitt rike er ikke av denne verden", sier Jesus.

Tillit til Jesus er noe annet enn tillit til å få belønning i et liv fri for nød og lidelse. Derfor er heller ikke erfaringen av nød og lidelse tegn på at Gud er misfornøyd med nivået på tilliten vi viser og vil straffe oss ved å bringe oss inn i smerte og nød.

Tilliten til Gud i Jesus er knyttet til den rake motsetning til lykke- og herlighetstro. Den er knyttet til at Gud i Jesus ledsager oss hele veien, på alle steder og til alle tider. Jesus slipper oss ikke selv når vi vandrer i dødsbyggens dal. Paulus uttrykker det slik:

"For jeg er viss på at verken død eller liv, verken engler eller krefter, verken det som nå er eller det som kommer, eller noen makt, verken det som er i det høye eller i det dype, eller noen annen skapning, skal kunne skille oss fra Guds kjærlighet i Kristus Jesus, vår Herre" (Rom 8,38-39).

Helbredelsesunderet i Kapernaum er et tegn til alle slekter, og til oss, at vi kan ha tillit til at Gud i Jesus ikke slipper oss når vi møter våre livs grense ved vår tids slutt i døden. Helbredelsen er tegnet fra Guds fremtid på at vi en gang skal samles i det store og grenseløse gjestebudet sammen med alle generasjonene som er gått foran oss i Guds evighet.

Enn så lenge gjester Gud oss fra sin fremtid når han inviterer oss til å dele et enkelt måltid med brød og vin. Da kan vi smake himmelens herlighet i et glimt, og den store fremtiden som venter oss.

Vær velkommen, for Gud har gjort alt ferdig for oss